

DELA VSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 26.

Sobota, 1. aprila 1933.

Leto VIII.

Nezaposlenosti se mora od pomoči.

Govor čehoslovaškega ministra v parlamentu.

Dr. Czech, minister za socialno skrb na Čehoslovaškem, je v zaključni besedi odgovarjal dne 27. januarja t. l. agrarcem in nacionalnim demokratom, ki so ministru očitali, da je skrajšanje delovnega časa le kaprica ministra.

Minister je najprej ugotovil, da je tudi vlada na svoji seji bila mnenja, da se mora skrajšanje delovnega časa rešiti mednarodno. V tem smislu je tudi čehoslovaški delegat na ženevski konferenci glasoval. Dr. Czech ne more razumeti trditve, da bi predlog ministra javnost »vzneljal«; ministra vznemirja predvsem ogromna nezaposlenost. Saj je vendar dolžnost ministra, da pove, kako si misli rešitev krize in odpravo nezaposlenosti. Če hočemo kaj storiti za žrtve racionalizacije, ni prav nobene druge pomoči, kakor skrajšanje delovnega časa. Če je kdo drugačnega mnenja, ali ima konkreten predlog, ga bo dr. Czech prav rad slišal, če to pove. Skrb za nezaposlene je tudi ono, ki je dalo povod ministrstvu, da se nadurno delo prepove in omeji le na neizogibne slučaje. Število dovoljenih nadur je znašalo v republiki leta 1929 16.277.873, leta 1930 5.972.752, leta 1931 4.280.731 in leta 1932 1.269.108. Iz teh podatkov je razvidno, da je stremljenje ministrstva imelo uspeh. Ministrstvo je odredilo, da se nadurno delo tam ne sme dovoljevati, kjer bi se ob polnem obratu lahko zaposlili novi delavci. Zakon o delovnem času bi bilo treba še strožje izvajati in izvajanje nadzirati. Ministrstvo je zaradi tega izdelalo nov zakonski načrt o inspekciji dela, s katerim se bo kompetenca inspektoratov razširila in prišlo tudi laike k izvrševanju inspekcije dela. Poseben zakonski načrt se obravnava sedaj v ministrstvih glede kolektivnih pogodb. Minister opozarja na to na ogromne žrtve strokovnih organizacij, ki jim izreka zahvalo, ki so posvetile ves organizacijski in zaupniški aparat skrbi za opozarjanje nato na ogromne žrtve ogromne denarne pomoči v ta namen. Razumljivo je, da jim pri tem država pomaga in je v minulem letu porabila v ta namen 9.5 milijonov Kč, dočim znašajo primanjkljaji fondov okoli 20 milijonov Kč. (Čehoslovaška vlada je torej prispevala samo za podpore za nezaposlene 1932 okoli 17 milijonov dinarjev potom strokovnih organizacij.)

Odločilni vzrok poslabšanja razmer v socialnem zavarovanju je nedvomno gospodarska kriza, ki je tudi bolniško zavarovanje silno prizadela. V ta namen izvoljene komisije pravljajo predloge, da se kriza v bolniškem zavarovanju ugodno reši.

Nadalje je minister odgovarjal na razna izvajanja govornikov, ki so grajali višino podpor za nezaposlene. V tem pogledu pada vse breme na delavstvo in državo, ker pri nas skupina delodajalcev ničesar ne prispeva.

Očitano se je tudi, da je zaposlenih v državi preveč tujcev. Minister je pojasnil, da je zaposlenih v republiki res 255.533 tujcev, toda v evropskem inozemstvu pa 632.721 čehoslovaških državljanov. Zato bi akcija v tem pogledu imela učinek, da bi druge države izganjale naše ljudi, ki bi povečali doma nezaposle-

Kaj hočejo španski klerikalci?

Moč klerikalizma na Španskem je precej velika, ki izvira iz predrevolucionarne dobe. Snovali so lani protirepublikansko revolucijo, ki je bila onemogočena. Sedaj se pa organizirajo v katoliški akciji, s katero hočejo ustvariti politično gibanje, kar je v svobodomiselni Španiji z demokratično ustavo prav lahko mogoče.

V svojem programu zagovarjajo krščansko kulturo in revizijo ustave. V gospodarskem in socialno-političnem pogledu pa zagovarjajo korporativno organizacijo (to je kapitalistično diktaturo), omejitve državne oblasti v gospodarsko-socialnih vprašanjih (to je socialne in mezne spore naj rešujejo delodajalci), razdelitev veleposestev in ustvaritev malih po-

sestev. Poleg teh zahtev navajajo še druge: delavska razsodišča, družinske doklade, udeležba na vodstvu in dobičku obratov v smislu papeških okrožnic (to je, če se podjetnik strinja s tem) ter druge že navedene pridobitve španskega delavstva.

Iz programa je razvidno, da so ti nazorji deloma proti mentaliteti španskega klerikalizma, ki pa ima v bistvu naperjeno ost proti delavstvu, ker zagovarja v glavni tezi korporacijski sistem, v katerem je zasedena kapitalistična večina. Ta politika popolnoma odgovarja politiki centruma v Nemčiji, krščanskih socialcev v Avstriji in tudi naših klerikalcev, kakor smo nedavno že poročali.

Razburjenje v Rusiji.

Zaradi nastopanja Hitlerjevega režima je nastalo v Rusiji silno razburjenje. Prvotno so mislili v Rusiji, da so Hitlerjeve grožnje samo politična agitacija, da si osvoji oblast. Nadaljnje njegovo hujskanje proti Rusiji pa vzbuja resno uvaževanje besed. Rusija, tako posebno Radek, ki imenuje sedanji režim v »Izvestijah«; »klovne na prestolu«, očita Nemčiji, da se ima po vojni prav Rusiji zahvaliti za pomoč v mednarodni politiki. Istotako se ima Nemčija zahvaliti Rusiji za gospodarske stike z njo. Rusija je kupila in plačala v letu

1929 za 353 milijonov mark blaga, v najhujši krizi leta 1932 pa celo za 626 milijonov mark (to je okoli 10 milijard dinarjev).

Rusija ima vso možnost, ker ima strogo centralizirano trgovino, da napravi protiukrepe proti Nemčiji in kakor vse kaže, utegne Rusija to storiti, ker ji je to lažje mogoče, kakor vsaki drugi državi.

Nemški politiki sicer izjavljajo, da ohranijo korektno zunanjo politiko napram Rusiji, ali dejanja ovržejo vse te trditve in izjave.

Boj dveh tekmecev v Nemčiji.

Nemčija še ni »pomirjena«.

V Brunšviku, ki je najmočnejša trdnjava nacionalnih socialistov, je prišlo v ponedeljek do hudih spopadov med naciji in njihovimi zavezniki »Stahlhelmovci« (jeklenimi čeladami), pri katerih je bil 1 mrtvev in 30 ranjenih ter po udušeni vstaji nad 1500 Stahlhelmovcev in drugih ljudi aretiranih. K temu se uradno poroča: zadnji čas so v organizacijo jeklenih čelad pristopile v masah razpuščene organizacije socialnih demokratov in komunistov. Stahlhelm je sprejemal marksiste v svoje vrste očitno z namenom, da si pridobi novih zaveznikov proti hitlerjevcem. Pred domom jeklenih čelad so čakale cele kolone bivših »Reichsbannerjev« na sprejem. To se nacijem ni dopadlo in so skušali množico, ki je vzklikala proti Hitlerju, razgnati, pri čemer so se razvili poulični boji. Končno je nacionalistična pomožna policija demonstrante premagala, pomožno policijo jeklenih čelad pa razorožila. Med ostalimi je bilo več voditeljev »Stahlhelma« aretiranih, pri katerih so našli obtežilno korespondenco s člani bivših marksističnih organizacij, iz katere baje izhaja, da so hoteli z njihovo pomočjo hitlerjevce izigrati. — Če se ta prepis med režimskimi organizacijami kljub strogi cenzuri tudi uradno priznava, kako je moralo potem v Brunšviku šele v resnici izgledati.

Tudi iz Gündinga pri Saarbrücku poročajo o hudih spopadih med marksisti in nacionalnimi socialisti.

nost. Dr. Czech je še omenjal pomankanje malih stanovanj ter da jih bo treba graditi v zadostni množini. Za mladinsko skrb pa bi bila potrebna še posebna zakonita podlaga.

Nevarna borba proti Židom.

Nemški nacionalni socialisti so pričeli po vsej Nemčiji borbo proti Židom. Uradniki, sodniki, profesorji in najbrže tudi delavci morajo zapuščati svoje obrate, zapirati obrti itd. V koliko bodo nastopili fašisti proti bogatim židovskim kapitalistom in bankirjem, ki niso nič slabšeji kakor krščanski, se doslej še ni pokazalo. Preganjajo namreč večinoma nameščence, trgovce in male obrtnike. Sedva nastopa proti temu preganjanju ves bogati trgovski in bančni svet, ker je ta borba sedaj izpočetka naperjena splošno proti Židom. Režim se bo pa vsekakor po žrtvah, ki jih bo napravil med neimovitejšimi Židi, z bogatimi pobotal. Tako končajo tak boji, ki niso resno mišljeni.

Razpoloženje proti Židom je v Nemčiji splošno jako razširjeno, dasi bi bilo utemeljeno le proti pijavkam, proti izkoriščevalcem, ki jih fašistične tolpe ne poznajo. Režim pa je to razpoloženje izrabil, da si lažje uveljavi svojo avtoriteto. Ta borba nas spominja na razne protikatoliške pokole. Prav isti značaj imajo ti boji, kakor so ga imeli turški pokolji pred desetletji proti armenskim katolikom in podobni dogodki iz zgodovine.

Preganjanje Židov v Nemčiji torej ne pomeni nič drugega, kakor politično gesto k protizidovskemu razpoloženju, zaradi katere bodo mnogo pretrpeli židovski nameščenci in delavci ter obrtniki, bankirji in industrijalci si pa bodo že v nekaj tednih podali roko z režimovci.

Na imponantne židovske protestne akcije

v Franciji, Angliji in Ameriki, proti preganjanju Židov v Nemčiji, je hitlerjevska vlada odgovorila, da se začne s 1. aprilom novo preganjanje Židov. Opuščeni bodo iz vseh služb, izključeni iz vseh šol in zaprte jim bodo vse trgovine. Postavljeni bodo izven zakona. Pri izselitvi se jim morajo delati težkoče in preko meje sme vsak vzeti denarja samo za 14 dni s seboj.

Angleška delavska stranka napreduje

Volilna zmagá angleške delavske stranke.

Pri dopolnilni volitvi v volilnem okraju East Rhodan v južnem Walesu je dobil kandidat delavske stranke 14.127 glasov. Nasprotna kandidata sta dobila 11.228 in 7851 glasov.

Priprave za 17. mednarodno konferenco dela. Letošnja mednarodna konferenca dela bo pričela dne 8. junija 1933 v Ženevi. Na tej konferenci se bo razpravljalo o odpravi posredovalnic dela, ki se izvršujejo potom privatnih posredovalcev. Mednarodni urad dela zastopa stališče, da se tozadevno sklene mednarodna konvencija. Dopusčale bi se samo one posredovalnice, ki bi jih zahtevale delavske skupine. Filantropična društva bi smela posredovati delo samo, če ne iščejo dobička. Vse posredovalnice bi bile pod javno kontrolo. Sodelovali bi delavci in podjetniki. Posredovalnice ne smejo biti v zvezi s pivnicami.

Širite naš list!

Socialno-demokratično časopisje še ne sme izhajati.

Prepoved socialno-demokratičnega časopisja je podaljšana za nedoločeno dobo.

Iz Avstrije je zbežalo

zadnje dni več nacionalnih socialistov, ki so zagrešili razne zločine, v Nemčijo, kjer so menda tudi ljudje dobrodošli.

Kako so delili slovensko zemljo grofom, baronom in nemškim industrijalcem?

Začasna uprava za prevzem gozdov. — Odvratni pamflet. — Članek poslanca Milana Mravlje. — Odgovori poslancev Trbiča in Pustoslemška v beograjski »Politiki«.

V beograjskih in ljubljanskih časopisih se je razvnela zadnji teden velikanska polemika, oziroma poljudno povedano: prepir okrog razlastitve veleposestev, oz. izvedbe agrarne reforme v Dravski banovini.

Kaj je o tem pisala pred meseci »Delavska politika«?

Čitatelji se bodo še spominjali, da smo pred meseci o tem nekoliko poročali v našem listu. Takrat smo namreč zvedeli, da je nastal precejšen prepir in spor, kako se naj izvede agrarna reforma, razdelitev gozdov na veleposestvih grofa Atemska, ki jih ima v Slov. Bistrici in pri Brezicah. Občina v Slov. Bistrici se je namreč takrat najpoprej izrekla za to, da se tudi ona potočuje za razlastitve gozdov Atemska, kakor ji to zakon dopušča. Čez nekaj časa pa je ista občina zopet sklenila, da se ne potočuje za te gozdove. Za razlastitev pa so se še naprej pogajali agrarni interesi raznih občin, ki sta jih podpisala domači oblastni poslanec g. Vinko Gronjak in narodni poslanec Milan Mravlje. Upravičeno pa se je razlastitvi seve lastnik sam grof Atems, koga zastopstvo je prevzel odvetnik dr. Franjo Lipold v Mariboru.

Potem o zadevi dolgo ni bilo ničesar slišati. Sedaj pa bi morala priti zadeva h končni rešitvi, ker je v Narodni skupščini že na dnevnem redu sklepanje o novem zakonu agrarne reforme, ki ga je predložil minister Demetrovič. Naenkrat pa se je oglašil radi razlastitve veleposestev v Sloveniji

srbski narodni poslanec Vasilije Trbič v »Politiki«.

znanem dnevniku v Beogradu. Temu g. Trbiču pa je odgovoril v »Jutru«

nar. poslanec Pustoslemšek,

ki je med drugim povedal sledeče:

»Med narodnimi poslanci širi sedaj neka oseba odvratne pamflete, s katerim namerno vmešava v stvar (agrarne reforme) tudi gosposdo, kakor n. pr. g. ministra dr. Kramerja in mestnega načelnika mariborskega dr. Lipolda, ki nista imela in nimata nobenih stikov z začasno državno upravo ekspropriiranih gozdov. Tukaj v naših vrstah je tudi moj tovariš Mravlje, katerega imena se brezvestno poslužuje neka oseba, ki ni daleč od močar, ki stoji v moji domovini na čelu vse protidržavne propagande in je baš za to prišel v nasprotstvo z državnimi zakoni.«

Slučaji grofa Zabeja, Atemska in industrija Pergerja:

Nadalje navaja g. Pustoslemšek, »da je začasna državna uprava za prevzem razlastitve gozdov, koje član je bil on, sprejela predloge banske strokovne komisije za razlastitev posestev gornjih lastnikov sledeče:

1. Grof Zabej takoj izroči brezplačno 1000 ha šume, mesto da se mu vzame proti odškodnini 2000 ha.

2. Od grofa Atemska se sprejme brezplačno ponudbenih 1000 ha najboljših gozdov, mesto da se mu odvzame proti odškodnini 2000 ha.

3. Industriju Pergerju v Mislinju se pustijo šume pod gotovimi pogoji, a njegova podjetja morajo delovati v dosedanjem obsegu.

4. Grofoma Turnu in Windischgrätzu se vzamejo vsi gozdovi, ki so rentabilni, pustijo pa oni, ki so v planinah in se ne morejo dobro eksploatirati.

V utemeljitvi pravi g. Pustoslemšek, da je bil grof Atems vedno naš lojalen državljani, ki vzgaja svojo dečo v nacionalnem jugoslovanskem duhu in ima na terenu modern urejeno žago, ter zaposluje več sto naših delavcev. Glede industrija Pergerja pa pravi članek, da ima ta tudi veliko industrijo, ki zaposluje več 100 naših delavcev.

Kako odgovarjata poslanca Trbič in Milan Mravlje?

Na ta članek je zopet obširno odgovoril v sobotni »Politiki« srbski poslanec g. Trbič pod naslovom: »Ekspropriacija šuma u Dravskoj banovini i narodni poslanec g. Pustoslemšek.« Mi žal nimamo prostora, da bi obširneje prinašali ta zanimiv članek, v katerem je obenem natisnjena fotografija g. poslance Mravlje. Iz članka pa je razvidno predvsem to, da je moral dobiti g. Trbič informacije pri slovenskih poslancih in da so v ozadju gotovo tudi naši klerikalci, ki so na prepiru zainteresirani radi razlastitve cerkvenih gozdov.

G. Trbič priznava poslancu Pustoslemšku, da se je izvršila zadeva razlastitve teh gozdov morda v sporazumu vseh poslancev in senatorjev Dravske banovine, a da so se kljub temu pozitivni zakoni preveč familjarno tolmačili, kar se ne bi smelo zgoditi. Po mnenju g. Trbiča bi moral g. Pustoslemšek tudi bodisi odložiti članstvo v državni upravi razlastitve gozdov, ali pa mesto narodnega poslance v skupščini, češ, da je to nezdružljivo in da je narodnemu poslancu odločno zabranjeno sodelovanje v kakršnemkoli državnem odboru.

O vsem tem naj bi bil že pisal »Kmetijski list« 26. jan. 1933.

Na to pa navaja g. Trbič v dokaz, da se ta razlastitev gozdov ni izvršila niti po besedi, niti po duhu zakona, članek »Kmetijskega lista« od 26. jan. 1933. Članek pravi med drugim:

»Občine so prosile za dodelitev gozdov za agrarne interese. — Gotovi ljudje pa so prišli k najupljudnejšim ljudem v občini, da bi se sporazumeli. Nastale so jakе intervencije pri političarjih in uplinskih osebah, posebno pri ministrih in poslancih in so jih pridobili za svoje predloge z najrazličnejšimi argumenti. Tako je g. Pustoslemšek že na prvi seji Začasne državne uprave sporočil željo g. ministra dr. Kramerja, da se napravi sporazum z grofom Atemsom na podlagi njegove ponudbe, da se mu odstopi od razlastitve gozdov 2269 ha in 609 ha se mu naj vzame brezplačno.« Članek nadaljuje:

»Nepopustljivo borbo slovenskih agrarnih interesov se je poskušalo zlomiti s tem, da se je ponujalo strokovnjakom milijonsko podkupnino.«

Predlogi Začasne državne uprave za razdelitev gozdov:

Poslanec Trbič izvaja nadalje, da je večina v tej Začasni upravi sprejela predloge strokovne komisije, ki so z vidika pozitivnih zakonskih odredb nemogoči, in sicer:

1. Od Italijana grofa Zabeja na Fali se sprejme 1000 ha, mesto, da se mu odvzame 2000 ha, kot to odreja zakon.

2. Da se grofu Atemsu vzame samo 600 ha gozda in mu ostane 2269 ha. Kot poseben razlog je bilo tu navedeno, da je dal grof Atems svojo dečo v naše šole, da je član Sokola in da je napravil naši državi mnogo uslug.

3. Da se baronu Pergerju ne vzame 1760 ha gozda radi obveze, da bo dajal občinskim ustanovam in agrarnim interesentom potrebne šumske proizvode.

4. Da se grofu Turnu Douglasu vzame 1502 ha v srezu Slovenjgradec in v srezu Radovljica 167 ha gozda. Vse drugo, t. j. 3015 ha se mu pusti, namesto, da se mu vzame kot veleza zakon, 2306 ha in pusti 1500 ha.

5. Da se grofu Turnu Vincencu vzame 3013 ha in pusti v Mežiški dolini 2620 ha in

na Pohorju 967 ha, skupno 3574 ha, namesto, da se mu vzame po zakonu 4158 ha in mu pusti 1500 ha.

6. Da se grofu Alfredu Windischgrätzu vzame v srezu Šmarje pri Jelšah 705 ha šume, a vse ostalo se mu pusti, ker ni za agrarne interese sposobno.

Pri glasovanju o teh predlogih sta po trditvi g. Trbiča g. dr. Novak in Milan Mravlje to glasovanje žigosala s tako krepkimi izrazi, da jih tukaj ne moremo ponoviti. Upamo, da bodo prizadeti g. Trbiča tožili in da se bo zadeva potem še razčistila pred sodiščem. Gospod Trbič zaključuje: »Pri tujih grofih in veleposestnikih ste popustili, oziraje se na obstoječo industrijo, protivno vsem predlogom in razlogom slovenskih škofov, ki imajo ravno tako na svojih posestvih vzor-

no industrijo ter vzdržujejo iz teh dohodkov duhovniške šole in zavode.«

Že v pondeljek bi morala biti v skupščini razprava o agrarni reformi, ki pa je bila preložena, ker je bil baje minister Demetrovič zaposlen pri drugi seji. Za delavstvo je to barantanje za to slovensko zemljo skrajno podučno: Če nič drugega, je nedvomno ugotovljeno s strani g. Pustoslemška in Trbiča to, da se je v tem slučaju nagradilo grofa, ker je vršil končno svojo dolžnost kot milijoni drugih naših državljanov, to je, da je pošiljal kot naš državljan svoje otroke v naše šole in da je bil lojalen. Če kdo drugi tega ne stori, to je, če drug naš državljan ne pošilja otrok v naše šole in če ni lojalen, je pač kaznovan. Grofu Atems pa so prisodili tisoče ha zemlje, slovenskih gozdov.

Apel na naše naročnike!

Gospodarska kriza, ki je prinesla toliko gorja delavcem in nameščencem, je tudi hudo udarila finančno stran našega lista.

Vsem našim naročnikom je gotovo znano, da se vzdržuje »Delavska Politika« izključno le z naročnino. Medtem ko se en del naročnikov popolnoma zaveda, da bomo v stanju naš list vzdrževati le tedaj, če bodo vsi točno vsak mesec vnaprej poravnali naročnino, pa nekateri naročniki tega dejstva ne upoštevajo in ne izpolnjujejo svojih dolžnosti.

S tem, da nekateri odlašajo s poravnavo naročnine vsak mesec sproti, naraste naenkrat večji dolg, ki ga v teh težkih časih ni lahko poravnati. Zato se navadno zgodi, da naročnik, ki je v zaostanku, zavrne list s pripombo, da bo zaostanke v obrokih poravnal. Upravi se s tem povzroča ogromno dela, dolžnik pa si nakopuje nepotrebne stroške.

Železni zakoni gospodarstva nas silijo, da bomo morali v bodoče še bolj strogo postopati pri izterjevanju naročnine. Zato ponovno apeliramo na vse zaostankarje, da odslej na vsak način vsak mesec sproti poravnajo naročnino, kajti tudi uprava mora redno vsak mesec poravnati račune. Vsak, kdor odlaš s poravnavo naročnine, je grobokop svojega lista in s tem škoduje tudi zavednim naročnikom, ki vršijo svoje proletarske dolžnosti.

Istočasno apeliramo tudi na nove naročnike, katerim od 15. marca dalje pošiljamo naš list na ogled, pa prve številke niso zavrnil, da po priloženih čekovni položnici poravnajo za prvi mesec naročnino.

Upamo, da bodo prizadeti naročniki naš apel uvaževali in od 1. aprila dalje redno poravnali svojo naročnino.

Spomladansko blago kupite dobro in po ceni samo v **J. Trpinovem bazarju**

Doma in po svetu.

Nova ureditev delovnega časa pri nas. V okviru zakonodaje se more delovni čas pri nas urejevati teritorialno, to je po banovinah. V razmerju z nezaposlenostjo in zastojem v industriji in obrti, delovni čas kriči po preureditvi. Zato je popolnoma utemeljeno, če se delavstvo in nameščentstvo zanima za to vprašanje. Zakoniti osemurni delavnik je le malokje uveden, kjer se redno obratuje. Pač pa marsikje delna zaposlenost v industriji in v ročnih obrtih. Na drugi strani pa vidimo, da se dovoljuje nadurno delo ali se pa vrši brez dovoljenja, ker ni prave kontrole. Trgovci neprestano tarnajo, da ni kupčije in da nimajo kaj delati, toda delovni čas mora biti daljši. V nekaterih strokah je zimski delovni čas krajši, v poletnem času pa daljši. Zakaj? Prav gotovo ne iz potrebe, ampak iz same kaprice. Zakaj, če bi ne mogli podjetniki opraviti svojih poslov v določenih delovnih urah, bi gotovo najeli nove ljudi. Če pa pomislimo na današnjo nezaposlenost v vseh strokah, potem je kategorična nujnost, da se skrajša delovni čas in s tem zaposli vsaj nekaj novih delovnih sil v gospodarskem procesu. Ureditev delovnega časa po potrebah z ozirom na socialne razmere je prav tako važno družabno vprašanje, kakor vsak drugi problem, ki se tiče socialnogospodarskih razmer. Naloga pristojne oblasti je torej, da to vprašanje uredi po potrebi razmer, ne pa po neutemeljenih zahtevih podjetnikov, ki imajo za to vprašanje jako malo zmisla.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani je dobil komisarja. Minister za socialno politiko in narodno zdravje je razrešil upravni odbor Pokojninskega zavoda za nameščence v Ljubljani. Nedavno je bil razrešen predsednik g. Vrtovec in je bil imenovan za predsednika dr. Vilko Baltič. Po najnovejšem odloku pa je postal Baltič komisar zavoda. Dosedanji upravni odbor mu bo dodeljen kot svetovet. Komisar ima nalogo, da izvede čim prej nove volitve v upravni odbor Pokojninskega zavoda.

Mihail Zoščenko — Iv. Vuk:

Humoristično-satirične zgodbe.

25

Ko je gospa Barinova s svojo mačko prišla domov, je strašno kričala.

Vsa hiša je drla skupaj.

Sosede so jele gospo Barinovo krepčati z vodo. Jele so jo miriti in ji pomagati zgubo izražati.

Resnično, manjkale so galoše, lornjet, spodnje hlače in drugi družinski predmeti.

In baš v tem trenutku se je pojavil s pravo močno rešitvijo svoje zadeve Inokentij Ivanovič.

Mora se priznati, da je znal to strašno tragedijo moško prenesti.

Najprej je pogljal iz svojega stanovanja zbrane sostanovce, da bi morda v razburjenju ne odnesli ostankov.

Nato je teklen, ne da bi odložil svoj internacionalni plašč, k policiji, da je podal ovadbo.

Ves drugi dan je tekal Inokentij Ivanovič v svojih zadevah okrog, dvakrat se je javil na policiji, nato je šel na trge, da vidi, če se tam slučajno pri njem ukradene stvari ne prodajajo.

Tudi naslednjega dne ni mogel priti Inokentij Ivanovič do mira. Stal je pred komisijo, skušal je policijskega psa dobiti za sodelavca in vršil je službo na trgih.

K vsemu temu je Inokentij Ivanovič v naglici svojih zadev padel nesrečno na stopnicah in si izpahnil desno roko.

Tudi to odredbo usode je prenesel kot junak. Ležal je še na stopnicah, pa je že z odločnim glasom dajal ukaze in naredbe. Ukazal je, naj pokličejo rešilni voz in odpeljal se je s čustvom izvršene dolžnosti v bolnico.

In po nekaj dneh se je lotil Inokentij Ivanovič z obvezano roko spet svoje nujne zadeve.

Zjutraj je šel na policijo, po dnevi je šel v bolnico masirat pokvarjeno roko in zvečer je v krogu svojih sorodnikov in znancev dajal poročilo o preteklem dnevu.

In ta človek, ta skromen inteligent, se je v teku kratkega časa vidno spremenil.

Prej je nosil žalosten obraz, viseče ustnice in blede polt. Sedaj, nasprotno, so jele njegova lica rdeti in tudi njegovi gibi so bili prav živahni.

Njegovo duševno razpoloženje se je popolnoma spremenilo. Spremenil se je v energičnega in spoštovanega državljana. Seveda, reči se še ni moglo, če bo to duševno razpoloženje obdržal skozi celo življenje. Ali ni izključeno, da bi se to ne moglo zgoditi.

Mogoče ga bo hišni načelnik tožil radi zaostanka najemnine. Ali pa ga morda preiskovalno sodišče povabi v zadevi ukradenih galoš. Ali pa si Inokentij Ivanovič pri lovu za svojimi rečmi zlomi še drugo roko ali izpahne nogo.

In tako bo morda umrl še prav srečen in zadovoljen. In umiraje bo še mislil na svoje reči, ki so prepoile njegovo življenje in na boj, ki ga je tako častno vodil.

Ni zaman svoj čas rekel sodrug Budjonij:

»Vse naše življenje je boj.«

9. Zakonski pekel.

Nedavno je bil med eno naših sostanovalk in med njenim fiktivnim možem polom. Sicer so se redno dogajali tedenski spori med obema zakoncem, ali takrat sta zasenčila vse dotedanje spore. S pohištvo sta se, nepridiprava, začela bombardirati.

Najprej je on vrgel v njo pipo od samovarja. In iz samovarja je začel, razumljivo, krop kar teči. In ona, ko jo je pograbil jeza, je vzela čajno čašo in jo pognala v njega. In on je pobral čepinje in se nalašč porezal ob sencih. In začel je kričati, razumljivo, češ, da se je zgodil poskus umora nad soprogom.

Ali pokazalo se je, da tudi ona, to je njegova soproga, Katjuška Bjelova, ni noben letošnji zajec.

»Takšen si,« je kričala, »takšen...«

Z eno besedo, to si lahko mislite, kaj mu je rekla.

»Zapustila te bom,« je rekla, »tako na mestu. Zapakujem,« je rekla, »sama svojih sedem sliv in potem boš lahko metal pipe od samovarja v svoje sosedo. Meni je že dovolj.«

V Zagrebu uvedejo nov socialni davek. Obdavčeni bodo s tem davkom samo oni, ki imajo najmanj 4000 Din, in sicer bo znašal za 4000 Din 10 Din in bo progresivno naraščal. Pri 50.000 Din bo znašal 1000 dinarjev. Plačevali ga bodo tudi delniške družbe, in sicer 70 Din od milijona delniške glavnice itd. Davek se uvede že s 1. aprilom.

Voditelj nemške komunistične stranke, poslanec Thälmann, je bil odstavljn in imenovan za voditelja Heinz Neumann.

Saarci ne marajo pod Hitlerja. Saarskemu ozemlju je po mirovni pogodbi dodeljena vloga samostojnega Pufferstaata med Nemčijo in Francosko pod francoskim pokroviteljstvom. Šele leta 1935 naj narod sam potom ljudskega glasovanja odloči, ali hoče nazaj pod Nemčijo ali se želi priključiti Franciji. Tretje možnosti mirovna pogodba ne predvideva. Po zadnjih dogodkih v Nemčiji pa Saarcen nič ne veseli, da bi prišli pod Hitlerjevo pest, čeprav so po narodnosti Nemci in vodilni krogi Possarja se bavijo z mislijo, izposlovati pri Društvu narodov priznanje samostojne in nevtalne Saarske države.

Francija se pripravlja. Lani je bil dogotovljen ob nemško-francoski meji cel pas močnih utrd. Ker se pa nahajajo te utrdbe mestoma precej daleč narazen, je treba tudi vmesne postojanke osigurati. V to svrhu je bilo poslanih na mejo več vojaških edinic. V Alzacijo-Loreno je dospelo 31 bataljonov pehote z odgovarjajočo artilerijo.

Vojna ali mir? Francoski minister zunanjih poslov, Paul Boncour je zadnjo nedeljo na banketu »prijatelj miru« v svojem govoru med drugim dejal: »Že v prihodnjih mesecih se bo izkazalo, ali moram računati z mirom ali z vojno. Razorožitvena konferenca mora privedi do razčiščenja položaja. Njen neuspeh bi pomenil novo tekmovalje v oboroževanju.«

Leon Blum proti ogrožanju evropskega miru po nemškem nacionalizmu. Na nekem socijalističnem zborovanju v Parizu se je vodja francoskih socijalistov, Leon Blum, v ostrih besedah dotaknil nacionalistične nevarnosti v Nemčiji, ki jo je zakrivila nepopustljiva politika vlade nacionalnega bloka leta 1923 in pa razkol v vrstah nemškega delavstva. Izjavil je, da se morajo socijalisti po vseh deželah potruditi, da preprečijo oboroževanje Nemčije in morajo povsod pobijati formulo — oboroževanje ali preventivna vojna. Če bi bila moskovska internacionala posvetila zedinjenju proletarijata vsaj dvajseti del onih sil, ki jih je uporabila za njegov razkol, bi bil evropski položaj danes lahko čisto drugačen.

»Nemci naj si sami pridejo po otokel« Sedaj, ko je Japonska končno veljavno izstopila iz Društva narodov, izražajo Nemci zahtevo, da jim morajo vrniti Karolinske in Maršalske otoke, ki so bili pred vojno nemška kolonialna posest, a po vojni je Društvo narodov izročilo upravo nad njimi Japonski. Japonska vlada je pa njimi Japonski. Japonska vlada je pa njimi Japonski. Japonska vlada je pa njimi Japonski.

Mainz naj bi zopet zasedli Francozi. Francoski list »Figaro« objavlja senzacionalen članek, v katerem opozarja na nemško nevarnost. Hitlerjeva vlada je spravila 300.000 nacionalnih socijalistov na noge, jih oborožila in pridrla policijski. S tem je prekoračila oboroženo moč, ki ji jo dovoljuje mirovna pogodba. Iz tega dejstva izhaja potreba, da Francija zopet zasede izpraznjeni Mainz. Temu nasproti se navajajo pomisleki, češ, da bi to pomenilo novo vojno. Tem pomislekom se lahko ugovarja: če je danes Nemčija že zmožna, da bi se izvršitvi mirovne pogodbe postavila z oboroženo silo naproti, kako dolgo bi še potem trajalo, da bi bila tudi zmožna vkorakati v Pariz? Francija mora enkrat energično nastopiti, potem bo svet z njo drugače računal kakor danes, ko se zahteva njen umik. V to svrhu se lahko vsak čas dobi 100.000 franc. prostovoljcev.

Strokovna komisija (kraj. medstrokovni odbor) v Mariboru

sklicuje v torek, dne 4. aprila 1933 ob 18. uri (6. uri zvečer) velik

shod proti draginji

ki se bo vršil v Gambrinovi dvorani.

Delavci, nameščenci!

Gmotni položaj delovnega ljudstva se od dne do dne poslabšuje. V znamenju gospodarske krize počivajo številni obrati, vedno iznova se reducirajo plače, ki že dolgo več ne odgovarjajo eksistenčnemu minimumu. Medtem pa peščica žitnih baronov špekulira in to na račun najbednejših ljudskih slojev.

Podražitev kruha in drugih življenskih potrebščin so posledice verižništva. Proti temu bodo te dni po celi Dravski banovini delavci in nameščenci najostreje protestirali. Tudi mariborsko delavstvo se mora tem protestom pridružiti, zato prihodnji torek vsi na protidraginjski shod.

Strokovna komisija.

K dvajsetletnici „Svobode“.

Začetki delavskega gibanja v naših krajih.

(Iz referata s. Jelenca na občnem zboru »Svobode«.)

V drugi polovici prejšnjega stoletja se začena tudi v naših krajih uveljavljati novi način gospodarstva na kapitalistični podlagi. Tudi novi zakoni: obrtni zakon, rudarski zakon, trgovski zakon itd. mu dajejo zakonsko osnovo. S tem je v zvezi: a) propadanje rokodelskega stanu, b) porajanje samostojnega delavskega gibanja.

V tistih časih so rokodelski pomočniki prinašali iz tujine domov nove misli in nauke, ki so iskali gospodarstvu novih temeljev. Različni novi nauki so se pojavili: a) Schulze-De-litzsch je propagiral zadružništvo na temelju samopomoči; b) Ferdinand Lassale je agitiral: za organizacijo kolektivnega gospodarstva z državno pomočjo; da dobi delavstvo vpliv na državo s pomočjo splošne, enake in tajne volilne pravice, da se delavstvo organizira. Tudi je ustanovil splošno nemško delavsko društvo. Bakunin in drugi so širili razne anarhistične ideje; Marx in Engels sta gradila svoj socialno gospodarski sistem na temelju razrednega boja. Vsi ti različni novi nauki so v glavih rokodelcev in delavcev vzbujali in pospeševali smisel za razmišljanje, za čitanje knjig in časopisov in knjig za izobrazbo in za organizacijo.

Delavska izobraževalna društva.

L. 1867. je bila izdana ustava in je izšel tudi novi društveni zakon, ki je omogočil ustanavljanje političnih in nepolitičnih društev. Že leta 1867. se je ustanovilo na Dunaju Delavsko izobraževalno društvo. Do leta 1870. so se ustanovila taka društva skoro v vseh večjih avstrijskih mestih in delavskih centrih. Leta 1870. se je ustanovilo Delavsko izobraževalno društvo tudi v Ljubljani. Društvo je imelo namen: a) gojiti med delavstvom izobrazbo, petje, telovadbo in družabnost; b) dajati jim podpore v slučaju bolezni in izplačevati pogrebne, torej v majhni meri vršiti tudi naloge, ki jih imajo strokovne organizacije.

Odpiranje in zapiranje trgovin in delovni čas pomožnega osobja.

Pretekli mesec je Združenje trgovcev v Mariboru razposlalo svojim članom okoliščino, v kateri predlaga ureditev odpiranja in zapiranja trgovin tako, da bi skoro vse trgovine v Mariboru bile odprte od 7. ure jutraj do 19. ure zvečer z 1 in pol urnim opoldanskim odmorom. Razen tega se je predlagalo še razne druge spremembe, ki bi dokaj izpremenile dosedanje običaje.

Zveza privatnih nameščenecv Jugoslavije je takoj, ko je zaznala za ta predlog Združenja trgovcev, sklicala zborovanje trgovskih nameščenecv, na katerem se je soglasno odklonilo predlog Združenja. Ta predlog, odnosno njegova izvedba bi pomenila avtomatično podaljšanje delovnega časa za 1 in pol ure na dan. Na to odklonitev je Združenje trgovcev poslalo tukajšnjim dnevnikom pojasnilo, ki se glasi:

»Z ozirom na zadnji shod privatnih nameščenecv v Mariboru glede podaljšanja delovnega časa v trgovskih obratih, pojasnjuje Združenje trgovcev, da bo letosnja redna skupščina Združenja sklopala ne o podaljšanju, temveč o preureditvi delovnega časa v trgovinah, da se odpiranje in zapiranje trgovin prilagodi faktnim potrebam trgovstva. Vmešavanje Zveze privatnih nameščenecv v to zadevo je bilo torej popolnoma nepotrebno.«

Iz tega članka je razvidno, da hoče Združenje trgovcev javnost prepričati, da o kakšnem podaljšanju delovnega časa ni niti

govora, in da gre le za enotno ureditev odpiranja in zapiranja trgovin.

Podpisana podružnica pa tega pojasnila ne more vzeti na znanje, ker trditve ne odgovarjajo resnici, in ker bi se z izvedbo predloga Združenja trgovcev podaljšal delovni čas pomožnemu osobju v železninarski, marnufakturni in galanterijski stroki od sedanjega 9-urnega na 10 in pol urni delovni čas. Ali si je mogoče zamisliti, da bo trgovec odprl svojo trgovino ob 7. uri jutraj, njegov nameščenec pa bo prišel v službo ob pol 8. uri, odnosno, da jo bodo zaprli ob 19. uri, medtem, ko bo odšel nameščenec že pol ure prej. To ni mogoče! Nameščenec bo moral priti v trgovino istočasno s šefom in jo bo moral le istočasno z njim zapustiti, ker bi sicer izgubil svojo službo.

To je razlog, da so vsi nameščenci proti takemu načinu ureditve odpiranja in zapiranja trgovin. Podpisana podružnica pa, kot zastopnica slednjih, je bila primorana sklicati zborovanje proti takemu poslabšanju veljavnega delovnega časa. Nameščenci so se izrekli ne samo proti vsakemu podaljšanju, temveč tudi za znižanje dosedaj veljavnega delovnega časa in to iz socialnih, kulturnih in gospodarskih razlogov. Vsako podaljšanje delovnega časa poveča število brezposelnih nameščenecv.

Radi zgoraj navedenih razlogov apeliramo na vse gg. trgovce, da na svojem občnem zboru, ki se bo vršil dne 1. aprila t. l. odklonijo vsako poslabšanje obstoječega sta-

nja. Ako je že potrebno urediti enotno odpiranje in zapiranje trgovin in če se že noče skrajšati obstoječega delovnega časa, naj se isti uredi v skladu z onimi trgovinami, ki imajo najkrajši delovni čas, to je 9 ur na dan, kar je za današnjo dobo več kot dovolj.

Ravnokotno apeliramo na gg. trgovce, da napravijo sklep, da bo določen čas za odpiranje in zapiranje trgovin v skladu z delovnim časom pomožnega osobja in da se bo ta sklep od vseh trgovcev strogo vpošteval ter da bodo enkrat za vselej prenehale vse pritožbe proti kršenju obstoječih naredb.

Z. P. N. J.

Nemška fašistična nadutost.

Glasilo nemških purgarjev, celjska »Deutsche Zeitung«, napada jugoslovanske marksiste.

Glasilo nemških purgarjev, oboževalcev nemškega fašizma »Deutsche Zeitung« v Celju, se je pretekli teden spravilo na mariborske marksiste, da na ta način podpre borbo oboževanega Adolfa proti mednarodno organiziranemu delavstvu.

V članku »Betrübliche Erscheinungen« (Obžalovanja vredni pojavi) skuša pisec na prav perfiden način izzvati borbo proti marksizmu, opozarjajoč slovensko meščanstvo na veliko nevarnost, ki mu preti od marksizma, ako se mu ne bo pravočasno postavilo po robu. Nemški fašizem, ki v svoji nadutosti oznanja boj vsemu Slovanstvu, katero je po njegovem mnenju ničvredna rasa, bi bil v Jugoslaviji pripravljen sodelovati s slovenskim meščanstvom, če bi mogel na ta način tolči jugoslovanske marksiste in obenem — odvrniti pozornost javnosti od sebe in svojih ostudnih zakulisnih spletk. To je ena nemoralna lastnost nemških nadutev, ki si laste pravico zastopstva nemške narodne manjšine v Jugoslaviji. Druga njihova nemoralna lastnost je pa denuncijantstvo, katero se zrcali v omenjenem članku v »Deutsche Zeitung«. To je menda specialiteta gospoda renegata z rjavimi možgani, ki je dotični članek spisal in poslal listu v objavo.

V članku se skuša na najogabnejši način denuncirati slovensko inteligenco, zlasti pa šolnike, ki imajo pogum, da se prištevajo k marksizmu, kar se smatra v »tretjem carstvu« za zločin. Po mnenju »Deutsche Zeitung« bi se takim ljudem ne smelo zaupati vzgoje mladine. Kakšni bi morali biti naši šolniki, da bi zaslužili pohvalo »Deutsche Zeitung«, si lahko mislimo. Najmanj, kar bi morali storiti, bi bilo, da bi postali vsaj tihi oboževalci rjavih praznoglavcev, če bi že ne vpili Hosana Hitlerju in njegovemu štabu.

Tudi vzgoja mladine nemškim purgarjem ni pogodu. Na poti jim je »Detoljub«, ki bi po njihovem mnenju najbrž moral mladino vzgajati v duhu nemškega fašističnega imperializma in jo pripravljati za tisti čas, ko se bo Hitler spomnil njegovih zvestih v Dravski banovini... in mu bodo vstale skomine, da pritegne nase deželo, iz katere je izšel kot sin staršev slovenskega pokoljenja.

Ne bo nič, gospodje! Ne samo slovenski, ampak tudi sleherni nemški delavec v Jugoslaviji, ve, da mora svojo mladino vzgojiti za odločno nasprotnico vsega, kar nosi rjave in črne srajce. Ta delavska mladina bo tista, ki bo snela kljukasti križ, in če bo treba, tudi z neba.

V svoji fašistični nadutosti trdi »Deutsche Zeitung«, da je marksizem tuj slovenski narodni duši. Ta stavek je vzet dobesedno iz Hitlerjevega katekizma, samo, da je nemška narodna duša zamenjana s slovensko. Po mnenju »Deutsche Zeitung« je najbrž hitlerjevsko gibanje v znamenju kljukastega križa tisto, kar najbolj odgovarja duševnosti Slovencev in Jugoslovancev sploh.

O jugoslovanskem marksizmu naj bi »Deutsche Zeitung« sploh raje ne razpravljala, ker so s tem v zvezi za njo jako neprijetni spomini. Kaj je delala »Cillier Zeitung«, katere naslednica je »Deutsche Zeitung« v letu 1909, ko je jugoslovanski marksizem krojil svoj jugoslovanski državni program, kateremu so kumovali tudi avstrijski sodruzi nemške narodnosti? Denuncirala jih je in hujskala črno-

žolte rablje nad nje. Danes pa si upa taisti list, ki more dihati samo radi tega, ker se Jugoslavlani nočejo posluževati fašističnih metod v boju proti nemški purgariji, hujskati proti jugoslovanskim marksistom, proti marksistom, ki so dosledno branili pravice nemške narodne manjšine, medtem ko je »sol nemške narodne manjšine« zatirala ubogo rajo, ki govori isti jezik in jo izmagovala.

In ti ljudje, ki se danes tope v solzah, ganjeni od navdušenja od praznih govorih »graditeljev nemške bodočnosti«, ki ploskajo in divjajo, ko čujejo o preganjanju nemških marksistov in o dejanjih, nad katerimi se zgraja ves kulturni svet, imajo drzno čelo, dajati jugoslovanskim delavcem lekcije, ki se v tej težki uri čutijo solidarne s preganjano nemško rajo v »tretjem carstvu« bolj kot kdajkoli poprej.

Jugoslavija še ni Hitlerjeva kolonija in jugoslovanski marksisti še niso podlaži, na katero bi lahko stopil Hitlerjev škorenj. Zapomnite si, fašistični junaki okrog »Deutsche Zeitung«: delavstvo celega sveta je napovedalo boj nemškemu fašizmu, boj do uničenja. Ta boj velja tudi vam, predstavnikom nemškega fašizma na jugoslovanskih tleh!

Maribor.

Predavanje »Svobode«. Prihodnje predavanje »Svobode« se bo vršilo v sredo, dne 5. aprila v predavalnici Delavske zbornice, Sodna ulica 9-II. Predaval bo s. dr. Celestin Jelenec iz Ljubljane »O državnoznanstvu«, nakar že sedaj opozarjamo.

50 letnico neumornega službovanja pri državni železnici je te dni praznoval 72 letni ključavničar Fr. Dobraj v mariborski kurilnici. Načelnik kurilnice je ob tej priliki sklical uslužbence v strugarno, kjer je častital jubilaru in mu izročil pismeno obvestilo direkcije, da bo sprejel darilo Din 200.—, z besedami dvesto dinarjev za požrtvovalno dolgoletno službovanje. To darilo baš ni veliko za 50 let trudapolnega dela, toda revež jih je z veseljem sprejel, kajti železničarji pač danes niso v stanju zavrniti niti najskromnejšega darila.

Delavsko kolesarsko društvo v Mariboru priredi prvi izlet v nedeljo, dne 9. aprila v Ruše k s. Magdiču. Odvoz ob pol 14. uri izpred društvenega lokala. — **Seja delavskega kolesarskega društva (centrala)** se vrši v ponedeljek, dne 3. aprila.

Mariborsko gledališče. V soboto, dne 1. aprila ob 20. uri »Orfeus pod

zemljo«, red A. V nedeljo, dne 2. aprila ob 15. uri: »Maks in Moric«, otroška predstava pri zelo znižanih cenah. Zadnjič.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Za šolsko deco kupujte le pri nas na Slomškovem trgu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d.d.

Ptuj.

Marxova proslava, ki se je vršila v soboto, dne 25. t. m. nam priča, da se tudi naše delavstvo probuja. Dopolandsko predavanje s. Šegula ter pevske in godbene točke naših »Svobodašev« so bile burno aplavdirane. Nad vse pričakovanje je pa bila obiskana večerna prireditev, t. j. po naših malčkih vpriporjena igra »Včeraj je bilo jutri bo« in nastop govornilnega zbora, ki je žel obilo priznanja. Za vse delo gre hvala s. Delpinu, ki je z vso požrtvovalnostjo dosegel, da je bil ta večer prava manifestacija resnične proletarske kulture in miselnosti. Želeti je, da to tudi dokažejo igralci z igro »Rudeče rože«, na katero se že pridno pripravljajo. — Družnost!

Črna pri Prevaljah.

»Svoboda« priredi v nedeljo, dne 2. aprila t. l. kmečko zaloigro v štirih slikah »Najdenec«. Med odmori nastopi tudi društveni tamburaški odsek z novimi komadi. Prireditve obeta biti zelo zanimiva in užitka polna, zato naj noben somišljenik ne izostane. V zavedni skupnosti je naša moč!

Jesenice.

Delo jeseniške Bratovske skladnice v l. 1932.

Jeseniška krajevna Bratovska skladnica morda še ni imela tako kritičnega leta, kakor je to bilo lansk, ko je delo vsega jeseniškega delavskega počivalo kar cel mesec in je do 600 delavcev bilo do 6 mesecev brezposelnih. Treba je bilo v tem času podpirati to brezposelno članstvo, ki je osnova celotne skladnice, da se ta osnova ohrani. Poglejmo malo poročilo. Bolniški oddelek je imel lani skupno Din 1.468.869,75 dohodkov in Din 1.468.741,25 izdatkov, tako da je bilo viška Din 128,50. Čisto premoženje tega oddelka je znašalo Din 803.579,95 in se je povišalo za gornji višek. Ta oddelek je bil zelo prizadet po redukciji 1773 delavcev, kar je značilo skoraj Din 280.000 manj dohodkov. Za približno isto vsoto pa so se zmanjšali tudi izdatki. Bolnica je oskrbovala 933 oseb z 8.772 bolezenskimi dnevi. Stroški za bolnika in dan so znašali povprečno Din 40,80. — Nezgodna blagajna je imela dohodkov Din 341.788,18, izdatkov pa Din 309.567,83, prebitek znaša Din 32.220,35. Pokojninska

blagajna pa je imela dohodkov 1.577.947,73 Din, izdatkov pa Din 1.725.426,13, tako, da znaša lanski primanjkljaj Din 147.478,40. Od naložene imovine pri KID se je poslalo Glavni bratovski skladnici v Ljubljano Din 54.000. Podporni sklad I. (za aktivne člane) je imel dohodkov Din 33.013,65, izdatkov pa Din 21.280, prebitka torej Din 11.733,65. Sklad II. (za staroupokojence) pa je imel enako dohodkov kakor izdatkov (Din 15.250.—). Zobozdravstveni sklad je bil prizadet zaradi redukcije in zaradi tega ni lani 8 in pol meseca posloval. Imel pa je Din 220.014,85 dohodkov in Din 129.230 izdatkov, tako da znaša prebitek lepo vsoto Din 90.784,85. Ves ta prebitek predstavlja tudi premoženje tega sklada. Sklad za brezposelnost (redni) je imel dohodkov Din 98.060,15, izdatkov pa Din 88.888,15, prebitka torej Din 9.172. — Ko je bilo izprto vse delavstvo je bil stvorjen na predlog SMRJ izredni sklad za podpiranje brezposelnih in ta je posloval: prispevek KID na temelju tozadevne razprave Din 700.000, posojilo Javne borze dela Din 500.000 (od tega plača polovico KID, polovico delavstvo), amortizacijski prispevki delavskega in tovarne na račun posojila po Din 38.785, darila Din 44.310, iz sklada za podpiranje Din 44.955, posojilo Glavni bratovski skladnici Din 130.000, skupno Din 1.504.052,50. Izdane pa so bile m. dr. redne denarne podpore Din 460.631, izredne denarne podpore Din 89.980,80, podpore v živilih Din 460.880, (torej skupno Din 1.010.000 podpor), dalje je bilo posojilo GL br. skl. že z obrestmi vred vrnjeno. Sklad ima zdaj premoženja Din 363.839,20, dolg Javni borzi dela pa znaša Din 476.250 in se odplačuje z mesečnimi odtegljaji delavstvu za polovico celotne vsote (Din 250.000) in ostanek pa odplačuje v enakih prispevkih tovarna sama. Volitve v bratovsko skladnico so se vršile 20. sept. l. l. in izvoljenih je bilo 85 delegatov, med njimi skoro dvetretjinska večina od SMRJ. Upravni odbor obstoji polovico od delavskih, polovico od tovarniških zastopnikov. Delavce zastopajo samo člani SMRJ. Predsednik skladnice je g. dr. M. Obersnel, podpredsednik pa s. Ivan Čelesnik. Predsednik nadzorstva je zastopnik SMRJ. Redna glavna skupščina se je vršila v nedeljo, dne 5. marca t. l. in je sprejela vse predložene račune. Glavni sklep je bil, da se povišajo prispevki v bolniški oddelek od 6 na 7% zavarovane meze. To predvsem zaradi tega, ker je KID odklonila in ukinila svoj dosedanj prispevek za vzdrževanje nastavlencev skladnice. Sprejeta je bila tudi dotacija zobozdravstvenemu skladu. Nekaj članov nadzornega odbora je bilo tudi izvoljenih. Naše delavstvo se v polni meri zaveda,

kako važna institucija je zanj Bratovska skladnica in zaradi tega je tudi delo povsem usmerjeno v tem smislu.

Listnica uredništva.

J. P. V. Prejeli smo tvoj dopis in dve pesmi. Z objavo bo težko; je preobširno. Naš list je majhen. Motivi, ki si jih izbral za svoje pesmi, niso slabi, ali obdelava in izraz je pa še vsekakor zelo primitiven. »Pred tovarno« ima 16 verzov, dalo bi se pa isto povedati v dveh ali treh, v zgoščenih in markantnih izrazih. Isto je s »Krizo«. Tudi slovenščina ti dela še precej težav, n. pr. »do zadnjega polno skladišče kotička...«; tu si radi ljubega rimanja napravil »spakedranko« v stavku. Enako: »četudi življenje bi stalo nas to...« in pa »izboljšati položaj svoj...«. Treba je samo posamezne besede prestaviti, pa bo takoj lepše zvenelo. In pa preveč se ponavljaš: kar po dvakrat in trikrat ista beseda v istem verzu. Tega se ogiblji. Čitaj župančičeve, Seliškarjeve in Bezručeve pesmi. Na njih se šolaj. Tudi v Koledarju Cankarjeve družbe in tu in tam v »Svobodi« boš našel kaj dobrega. Misel na »Ljubljanski zvon« pa kar opusti, bi bilo čisto brez uspeha. Ob priliki, če ne bomo imeli kaj munejšega materiala, bomo skušali vseeno tvoje stvari objaviti. Lepši slog kakor v verzih imaš pa v prozi, zato bi nas zelo veselilo, če bi nam hotel tu in tam poslati kak dopis o razmerah v vašem kraju, tudi kak kratek prizor ali skica iz življenja vaših delavcev bi nam bila dobrodošla. Ogiblji se pa že tolikokrat premetlih govorniških ali načitanih fraz. Piši čisto priprosto, kakor misli in govori priprosto človek. Na tem polju bi imel ti najbrž več uspeha. Radi pesmi ti pa ni treba biti žal: kdo pa jih danes še čita? Razen, če so res umetnine. Svetovali bi ti pa tole: skušaj ustanoviti v vašem kraju podružnico »Svobode«, ki naj prireja predavanja, recitacije, deklamacije, govornilne zbornice in diletantske predstave. Za te prireditve bi potem lahko ti pisal in preskrboval potrebne tekste. Tako delajo tudi pri drugih podružnicah »Svobode«, kjer imajo med lastnimi člani ljudi, ki jim pišejo recitacije in gledališke igre (Trbovlje, Jesenice, Maribor, Dobruje). Kar bi se pri tem pokazalo kot dobro, bi se preneslo na ostale podružnice, a najboljši stvari bi »Svoboda« založila. — Bodi pozdravljen, oglaš se v kratkem zopet. Družnost!

Zbirajte za tisk. sklad!

Znižujemo cene

**OBLEKE
ZA
OTROKE
CENEJŠE**

Poprej Din 120
Poprej „ 140
Poprej „ 150

sedaj Din 70
sedaj „ 90
sedaj „ 110

Omogočamo starišem, da svoje otroke dobro oblečejo po neverjetno ugodnih pogojih, kar je sedaj važnejše kot kedaj poprej.

**OBIŠČITE NAŠO PRODAJALNO
TIVAR OBLEKE**

Hranilno in posojilno društvo delavcev v Mariboru

registrirana zadruga z omejeno zavezo

Frankopanova ulica 37, v lastni hiši

Pošt. ček. račun 13.143, podruž. Ljubljana. Telefon 2635

Vabilo k

61. letnemu občnemu zboru

ki se vrši v nedeljo, 2. aprila 1933
ob 8. uri dopold. v Gambrinovi dvorani

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Predložitev računskega zaključka za leto 1932.
3. Poročilo nadzorstva in odobritev računskega zaključka.
4. Volitve.
5. Določitev najvišjega zneska, do katerega se dajejo posojila in sprejemajo hranilne vloge.
6. Razno.

Peter Brauchardt, predsednik.

V slučaju nesklepčnosti ob napovedani uri se vrši občni zbor eno uro pozneje, to je ob 9. uri, pri vsakem številu navzočih članov.